

Natura 2000-områdets namn och områdeskod

Untra, SE0210241

Områdestyp och skyddsstatus

SPA (enligt EU:s fågeldirektiv)

Delar av området är skyddat inom Bredforsens naturreservat. Andra delar är skyddade genom naturvårdsavtal. Resterande delar saknar skydd utöver Natura 2000. Ett överlapp finns med SAC-området Bredforsen (SE0210240) och Kvarnön (SE0210320).

Regeringen godkände utpekande av området i maj 2002.

Tidigare bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen i mars 2009.

Denna bevarandeplan fastställdes av Länsstyrelsen den 31 mars 2017.

Områdets storlek

458,2 ha

Ingående arter enligt fågeldirektivets bilaga 1

- A002 Storlom (*Gavia arctica*)
- A038 Sångsvan (*Cygnus cygnus*)
- A094 Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)
- A104 Järpe (*Bonasa bonasia*)
- A108 Tjäder (*Tetrao urogallus*)
- A127 Trana (*Grus grus*)
- A217 Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)
- A220 Slaguggla (*Strix uralensis*)
- A223 Pärloggla (*Aegolius funereus*)
- A234 Gråspett (*Picus canus*)
- A236 Spillkråka (*Dryocopus martius*)
- A239 Vitryggig hackspett (*Dendrocopos leucotos*)
- A241 Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)
- A320 Mindre flugsnappare (*Ficedula parva*)
- A409 Orre (*Tetrao tetrix tetrix*)

Ägarförhållanden

Privat, bolag.

Kommun

Tierp.

Översiktlig beskrivning av området

Natura 2000-området Untra är uppdelat på ett flertal delområden längs med Nedre Dalälvens stränder nord och nordost om Söderfors. Området är utpekad för att skydda och utveckla miljöer som är lämpliga för skyddsvärda fåglar knutna till naturliga lövrika skogsmiljöer, våtmarker samt vattenmiljöer. Skogarna har tidigare påverkats av regelbundna översvämningar som gav en öppen prägel med björk, asp, ek och tall där mängden död ved var stor. Översvämningarna medförde att granen inte kunde överleva och att död ved kontinuerligt skapades.

Mycket av skötseln i området grundar sig på att skapa förutsättningar för en livskraftig population av vitryggig hackspett. Detta gynnar också en stor mängd andra arter av insekter, svampar, mossor etc. knutna till lövträd och lövved. Området berördes under 1995 av LIFE-projekt "hackspettlandskap – västlig taiga".

Bevarandesyfte

Bevarandesyftet med Natura 2000-området Untra är att bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för de prioriterade bevarandevärden som anges nedan. Även prioriterade bevarandeåtgärder anges nedan.

Länsstyrelserna ska enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ta fram bevarandesyften för alla Natura 2000-områden.

Bevarandesyftet används tillsammans med beskrivningarna av områdets livsmiljöer och arter vid tillståndsprövningar som rör området, enligt 7 kap 28a – 29 §§ miljöbalken.

Bevarandesyftet ger även vägledning om hur myndigheterna behöver arbeta för att prioritera Natura 2000-områden i det fortsatta skyddsarbetet enligt 7 kap. 27 § miljöbalken och 16 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Prioriterade bevarandevärden:

- Arterna järpe, spillkråka, sparvuggla, vitryggig hackspett, tretåig hackspett, slaguggla. Dessa arter gynnas av områdets naturskogsartade miljöer.

Motivering:

- Området utgörs av svämpåverkad skog av naturskogskaraktär och är av betydelse för många vedlevande insekter samt hackspettar.

Prioriterade bevarandeåtgärder:

- Reglering av nödvändiga bevarandeåtgärder, exempelvis genom skötselavtal, där dessa interedan är tillräckligt reglerade som naturreservat, biotopskyddområde eller naturvårdsavtal.
- Viss uthuggning av gran för att på sikt bibehålla eller öka lövandelen.
- Skapa död ved.

- Åtgärder enligt åtgärdsprogram för vitryggig hackspett.
- Återskapande av en naturligare vattenregim med årliga översvämningar.
- Se även bevarandeåtgärder i berörda bevarandeplaner för Bredforsen (SE0210240) och Kvarnön (SE0210320).

Beskrivning av fågelarter

A002 – Storlom (*Gavia arctica*)

Storlommen häckar från Skottland till Berings sund och majoriteten av de svenska fåglarna övervintrar i Svarta och Kaspiska havet. En mindre del stannar dock i Östersjön och Nordsjön under vintern. 99 % av EU:s häckande population finns i Sverige och Finland. Vid häckningen är storlommen mycket ortstrogen och normalt återvänder paret till samma lokal år efter år. Nedanför fjällkedjan häckar arten nästan uteslutande i större sjöar eller fjärdar (>20 ha) i skogslandskapet. Den föredrar näringsfattiga vatten med gles eller ingen växtlighet, steniga stränder och rikligt med små, glest bevuxna öar för bobygge. Eftersom arten har mycket svårt att röra sig på land läggs bobalen så nära strandkanten som möjligt. Normalt fiskar storlommen i samma vatten som den häckar men kan göra flygturer till fiskrika vatten i närheten. I Nedre Dalälvsområdet häckade tidigare flera tiotals par men antalet har minskat de senaste decennierna för att i Upplandsdelen endast bestå av några enstaka par.

Arten är mycket känslig för förhöjt vattenstånd under den tid ägg och ungar finns i boet. I reglerade vattensystem misslyckas ofta häckningen på grund av onaturligt förhöjda vattenflöden under häckningstiden (maj-juli). Från senare delen av april till början på juli bör vattenståndet stiga högst 5 cm och minska högst 30 cm. Storlommen är också mycket känslig för störningar och i områden med rörligt friluftsliv på land eller i vattnet inom 200 meter från boet (t.ex. kanoter, båtar och badande människor) kan ungrproduktionen slås ut helt. Detta delvis p.g.a. ökad predation då boet lämnas obevakat. Skyddsområden och kanalisering av kanot- och båttrafik har visat sig åter ge framgångsrika häckningar i områden där detta varit ett problem. Ytterligare ett problem med båttrafiken är om stora svallvågor slår mot boet som då kan sköljas ner i vattnet.

A038 – Sångsvan (*Cygnus cygnus*)

Sångsvanen häckar från Island via Skandinavien till nordöstligaste Sibirien och syd- och mellansvenska fåglar övervintrar beroende på isläget från södra Östersjön till Nordsjön. De senaste decennierna har den svenska populationen ökat på ett dramatiskt sätt. Sångsvanen häckar främst i grunda vegetationsrika sjöar och tjärnar. Den var tidigare knuten till otillgängliga platser men har i samband med expansionen även börjat häcka i avskilda vikar i de flesta sjötyper. Till skillnad från knölsvanen föredrar sångsvanen små vatten vilka gärna får vara omgivna av skog, men numer häckar de ofta i samma vatten. När sångsvanen söker efter föda gör den det både i vattnet och på land likt en gås. Vid Untra finns minst ett par sångsvan, som troligen häckar i området.

Sångsvanen är känslig för kraftig störning under häckningstiden, men tack vare dess kraftiga expansion finns för närvarande ingen uppenbar hotbild.

A094 – Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)

Fiskgjusen häckar på alla kontinenter utom i Sydamerika. I Europa häckar 90 % av paren i Sverige, Finland och Ryssland och nordeuropeiska fåglar övervintrar söder om Sahara. Sverige hyser ungefär 40 % av det europeiska beståndet. Detta betyder att Sverige har ett extra stort ansvar för arten. Fiskgjusen bygger stora risbon som vanligen placeras i toppen av grova, plattkronade, gamla tallar med utsikt över omgivningen. De utvalda boträden kan växa i allt från slutna skog till öppna områden som hyggen och myrar. I regel läggs boet i direkt anslutning till fiskrika sjöar och vattensystem, och många är placerade intill stranden eller på öar. Fiskgjusen fångar fiskar ner till en halv meters djup och kräver att vattnet inte är för grumligt eftersom det då är svårare att hitta bytena. Fiskgjuse nyttjar Natura 2000-området Untra regelbundet och häckar i närheten.

Hoten mot fiskgjusen utgörs framförallt av störningar från friluftsliv (sportfiske, bad, kanoting, båttrafik etc.) i bonas närhet. Bristen på lämpliga boträd är ofta ett problem. Miljögifter har under förgående sekel varit ett mycket allvarligt hot mot arten, men än idag förekommer kemikalier såsom bromerade flamskyddsmedel som kan ha en negativ påverkan.

A104 – Järpe (*Bonasa bonasia*)

Järpen har sin huvudsakliga förekomst i ett brett bälte från Skandinavien till Stilla havet. Den är mycket stationär och när ett par har etablerat sig på en plats, stannar de där så länge biotopen är intakt. Järpen förekommer framförallt i större sammanhängande barrskogsområden, i första hand granskog med hög bonitet och rikligt med lövträd. Eftersom arten är stationär i sitt revir (25-50 ha) året runt krävs att häckningsbiotoperna kan erbjuda föda och skydd under alla årstider. Förekomsten av skydd verkar vara en nyckelfaktor och arten finns framförallt i täta skogsbestånd med ett rikt buskskikt eller mycket unga granar. Gallring och röjning i dessa bestånd leder nästan undantagslöst till att arten försvinner. Dessutom krävs ett lövinslag på över 10 % med al, björk och asp eftersom järpen under vintern har alhängen samt al- och björknopp som huvudsaklig födokälla. Liksom för övriga skogshöns är tillgången på insekter avgörande för ungarnas överlevnad. Eftersom järpen är mycket stationär krävs en mycket god förekomst av kärr, myrar, bäckar och sumpskog i reviren. Järpe finns rapporterad från den del av Untra som ingår i Bredforsens naturreservat.

Arten är känslig för att täta skogar med ett rikt buskskikt och mycket björk, al och asp röjs eller gallras. Järpen drabbas också hårt av dikningen av myr- och skogsmark eftersom ungeröverlevnaden då kraftigt försämras. Även fragmentering och stor brist på sammanhängande gynnsamma biotoper (>25 ha) hotar arten. Till följd av det intensiva och storskaliga skogsbruket har populationen halverats sedan 1950-talet.

A108 – Tjäder (*Tetrao urogallus*)

Tjäder häckar i barr- och blandskogsområden från Skandinavien och österut mot Bajkalsjön. De svenska fåglarna är stannfåglar och kräver större, helst tätvuxna barrskogar i ursprungligt skick med äldre tallar, ett gott inslag av grova aspar, bärrika kärr och rismyrar. Fåglarna kan röra sig över områden på 25 km². Tjäders biotopkrav varierar kraftig över året. Vintertid och under lekperioden är förekomst av äldre, något öppna tallbestånd en nyckelfaktor. Under sommarhalvåret har tjäder, och då främst hönan med kycklingar, ett bredare biotopkrav med såväl gammal skog som öppna marker, såsom nyupptagna hyggen. Tjädern äter mycket bär och det är först när skogarna nått 30-40 års ålder som bärrisen börjar vandra in. Dock är skogar av den här åldern i produktionsskogslandskapet relativt glesa till följd av gallring och röjning av buskskikt varför ofta yngre tätare skogar väljs trots sämre födotillgång eftersom predationen annars är för hög. Förekomst av våtmarker är en mycket betydelsefull faktor då hönan under tidig vår till största delen livnär sig på späda skott av tuvull. Tillgången på proteinrika blad, blommor och frön bestämmer till stor del hönans kondition under häckningssäsongen och därmed hennes reproduktiva framgång. Våtmarker är också viktiga för kycklingarna då dessa under sin första levnadstid livnär sig på insekter som det finns mest av i kärr, myrkanter och surdråg.

Arten är känslig för den fragmentering som sker av skogslandskapet där det bildas jättelika monokulturer av tall eller gran. Enstaka hyggen har ingen negativ påverkan. Arten är även känslig för avvattning/dikning av våtmarker i skogslandskapet eftersom det leder till födobrist. I södra och mellersta Sverige har en betydande nedgång konstaterats i populationsstorleken.

A127 – Trana (*Grus grus*)

Tranan häckar på sank sjö- eller havsstränder, på våta myrmarker, vid större slättsjöar, i öppna kärr, i sänkta sjöar och andra större eller mindre våtmarker. Ett gemensamt krav, oavsett val av habitat, är att tranorna har möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, dvs. alltid omgärdat av vatten. Under häckningstid lever tranorna av rötter, skott och andra vegetabilier samt insekter, blötdjur, grodor, småfisk m.m. Under häckningen rör sig paret normalt inom ett område i storleksordningen 1 km². Tranan häckar sparsamt på myrar och sjöstränder i norra Uppland.

Då tranan i dag har en stark population föreligger det inga direkta hot mot arten i Sverige.

A217 – Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)

Sparvugglan förekommer i ett 60-100 mil brett bälte från Atlanten till Stilla havet. Huvuddelen av fåglarna stannar över vintern. Den optimala biotopen torde vara en biologiskt mogen, rikt strukturerad och öppen typ av grandominerad skog där andelen grova lövträd i form av björk, al och asp är ansenlig. Den kan dock även häcka i rena lövbestånd. Skogens ålder och struktur kan emellertid variera högst väsentligt med förekomst i såväl urskogsmiljöer till skogsområden med ett ganska

intensivt skogsbruk. Huvudkravet är närvaron av grövre träd där spillkråkan eller annan hackspett hackat ut sitt bohål som sedan sparvugglan återanvänder för sin häckning. Ofta hittas arten i kantzonen mellan skog och öppen mark såsom myrar, betesmark eller hyggen. Detta för att födotillgången torde vara bättre här med mer smådäggdjur och småfågel.

Sparvugglan är känslig för brist på lämpliga bohålstäd. Det krävs grova tallar eller lövträd och förekomst av hackspettar.

A220 – Slaguggla (*Strix uralensis*)

Slagugglan häckar främst i gles, uppbruten barr- och blandskog i anslutning till lämpliga födosöksområden i form av öppen mark såsom myrar, kalhyggen och småskaligt jordbrukslandskap. För god häckningsframgång krävs höga gnagartätheter och tillgång på lämpliga häckningsplatser i form av ihåliga träd, framför allt s.k. skorstenstubbar av tall eller ihåliga ekar. I detta hänseende är spillkråkan en viktig art då skorstenar ofta bildas efter det att träden knäcks i höjd med ett gammalt spillkråksbo. Eftersom det råder en akut brist på naturliga boplatser kan man sätta upp holkar i lämpliga områden så länge inte detta drabbar pärlugglan. I Uppland häckar över hälften av slagugglorna i holk. Arten jagar över arealer i storleksordningen 5–12 km² och ungfåglar sprider sig 5–70 km från boplatser.

Artens känslighet är starkt knuten till bristen på lämpliga boplatser. Detta som en följd av rationalisering och städivering i skogen som lett till att lämpliga boträd tagits bort, samt att träden sällan får bli så grova som lämpliga boträd är. Dagens skogar är också allt för täta då plantering följt av röjningar och gallringar sett till att träden står i jämna förband så tätt som möjligt i för bästa kvalitet och avkastning. Dessutom är dikningen av skog och våtmarker ett stort problem då större ytor beskogas och att födotillgången försämras.

A223 – Pärluggla (*Aegolius funereus*)

De största tätheterna finns i gammal, tätvuxen granskog med luckor i form av vindfällan och små våtmarker. Inslaget av tall, björk och asp kan vara stort. Ofta påträffas arten i gränsområden mot hyggen, inägor eller större myrar. I dessa öppnare biotoper är risken för predation från slaguggla dock stor. Pärlugglan förekommer därför sällan i trakter med slaguggla, även om biotopen i övrigt är optimal. Uppsättning av slaguggleholkar kan därför bidra till pärlugglans minskning. Boet placeras i en ihålig asp, ofta används gamla bon från spillkråka och sällsynt också gråspett eller gröngöling. Bristen på lämpliga boträd är generellt sett ett stort problem för arten, men holkar används gärna.

Det absolut största hotet mot pärlugglan är det moderna skogsbruket. Orsaken till det är att arten är känslig för bristen på lämpliga boträd. Dessutom har ett allt hårdare utnyttjande av marken bidragit till att mindre gläntor och öppna våtmarker dikats ut och planterats. Upphörd hävd av åkrar och fodermarker i det småskaliga jordbrukslandskapet bidrar också till att försvåra för arten. Arten är dock inte särskilt störningskänslig och kan ha sitt bo i närheten av vandringsleder och rastplatser.

A234 – Gråspett (*Picus canus*)

Gråspetten förekommer i södra delarna av barrskogsregionen från Europa till Himalaya. Den vanligaste biotopen utgörs av gles, lövblandad barrskog med död ved och med ett rikt bärrisdominerat fältskikt. Den finns ofta i bestånd som gränsar mot öppen mark i form av åkrar, hagmarker, stränder eller hyggen. Till boträd väljs främst grov asp men även tall, björk, rönn och gråal. Förekomst av solexponerade partier som bryn, gläntor eller branter är karaktäristiska inslag i reviren. Förutom de öppna markerna innehåller gråspettens marker normalt grova träd av asp och björk. Arten häckar numera ofta i kvarlämnade grova aspar på hyggen. Historiskt sett har arten, liksom övriga hackspettar, gynnats av skogsbränder. På kort sikt genom insektsrikedomen på brandfältet och på lång sikt genom bildandet av s.k. lövbrännor. De öppna markerna är viktiga eftersom de hyser stora antal av de ur födosynpunkt viktiga myrorna. Under sommarhalvåret livnär sig gråspetten till stor del på myror, myrugg och myrpuppor. Särskilt vintertid då myrorna blir svårare att nå blir de vedlevande insekterna istället en viktig födoresurs. Speciellt värdefullt är äldre lövträdsbestånd med rik förekomst av död ved. Arten ses under denna årstid ofta i alstrandskog eller gamla aspbestånd

Det stora hotet mot gråspetten i Sverige är den kontinuerliga och fortsatt pågående utarmningen av skogslandskapet. Ett allt intensivare skogsbruk med allt mindre arealer obrukad skog gör att livsrummet för arten krympt kraftigt under den senare delen av 1900-talet. Mer specifikt handlar det om överföringen av naturlig, varierad skog till ensartade monokulturer av gran och tall, överföring av lövdominerade bestånd till rena barrbestånd och skogsbrukets vana att städa bort merparten döda och döende träd i skogen. Många av de arter som föredrar ljus, öppen, gles skog har missgynnats kraftigt sedan skogsbetet upphörde. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer, såväl på beståndsnivå som på landskapsnivå, bidrar till att splittra beståndet. Denna fragmentering leder till att effekterna av olika negativa processer på beståndsnivå kan förstärkas.

A236 – Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Spillkråkan har en vidsträckt utbredning från Skandinavien till Japan. Spillkråkan är vanligast i barr- och blandskog med högst täthet i gammal högproduktiv blandskog. Reviren är mycket stora, normalt mellan 400 och 1000 ha vilket gör att det i regel ingår en mängd olika miljöer i ett revir. Spillkråkan rör sig lätt över stora områden och återfinns därmed även i fragmenterade områden. För bobygget krävs grova träd av vanligen asp, tall eller björk. Asp skall ha en brösthöjdsdiameter över 30 cm och tall 40 cm. Medelåldern på botallar i Uppland är 170 år och boträden har ofta en sådan dimension att de skulle lämpa sig för örnböns. Tillgången på död ved är en väsentlig faktor för spillkråkan, vars födosök är helt inriktat på vedlevande insekter. Då arten äter mycket hästmyror har spillkråkan lägre krav på den döda veden och stubbar räcker ofta långt. Spillkråkan är något av en nyckelart i skogslandskapet eftersom den årligen hackar ut ett nytt bo som sedan återanvänds av t.ex. knipa, skogsduva, ugglor, tornseglare och fladdermöss.

Spillkråkan är känslig för minskad lövträdsandel, ökad granandel och mera homogena bestånd. Minskad medelålder i bestånden i intensivt brukade trakter gör att tillgången på lämpliga boträd minskar. Eftersom spillkråkan i stor utsträckning livnar sig på hästmyror missgynnas den med största säkerhet av stubbrytning och GROT-uttag.

A239 – Vitryggig hackspett (*Dendrocopos leucotos*)

Vitryggig hackspett förekommer med 13 raser mellan Norge och Japan med förekomst i lövrika skogar. Arten är den mest specialiserade av alla europeiska hackspettar beroende på att den främst livnar sig på larverna av bark- och vedlevande insekter i döda eller döende lövträd. Lövinslaget får inte understiga 75 %, och mängden död ved bör inte understiga 20 % av virkesvolymen. Bohålet mejslas vanligen ut i asp, björk och al och då särskilt i döda, döende eller försvagade träd. I en svensk studie utgjorde bark- och vedlevande insekter 79 % av födan, varav hälften var skalbaggs-larver. Även under ungmätningstiden, när insektstillgången i övrigt är god, utgjorde larver av vedinsekter 50 % eller mer av födan. Denna starka specialisering på lövträdslevande insekter gör att den vitryggiga hackspetten kräver en kontinuerlig tillgång till ett stort antal kraftigt insektsangripna lövträd. Det i särklass viktigaste trädslaget för födosök är björk (34 %), följt av asp (18 %) och sälg (17 %) och därefter ek (10 %), gråal (7 %), klibbal (5 %) och övriga lövträd (4 %). Dessutom kan arten temporärt nyttja brända barrträd eller kraftigt insektsangripna barrbestånd, exempelvis stormfäld eller översvämmad granskog som angripits av granbarkborre, så länge dessa barrbestånd finns inom rimliga avstånd från revirets lövträdsdominerade skogar. En undersökning i Nedre Dalälvsområdet visade att endast 4 % av födosöket utfördes på barrträd. I det svenska naturskogslandskapet – innan industrialism och storskaligt skogsbruk – var en av den vitryggiga hackspettens huvudsakliga livsmiljöer troligen stora brandfält och efterföljande successionslövskogar, s.k. lövbrännor, samt svämskogar och lövsumpskogar. I dag finns arten mest i igenväxande kulturmark på grund av skogsbrukets monokulturer av barrträd och bortröjande av lövträd. På grund av att flertalet lövskogstyper är relativt kortlivade och så småningom genom succession övergår till mer barrdominerade bestånd, flyttar fåglarna ofta runt i landskapet. Arten är således inte strikt knuten till gammal lövskog utan kan även förekomma i relativt unga lövträdsbestånd med rikt inslag av död och döende ved.

Den vitryggiga hackspetten är mycket känslig för minskat lövinslag i skogsmarken och det stora, och allt annat överskuggande, hotet mot vitryggig hackspett i Sverige är det moderna skogsbrukets kontinuerliga och fortsatt pågående utarmningen av skogslandskapets biologiska mångfald. Allt intensivare skogsbruk med allt mindre arealer obrukad skog gör att livsrummet för arten krympt oerhört kraftigt under den senare delen av 1900-talet. Mer specifikt handlar det om överföringen av naturlig, varierad skog till ensartade monokulturer av gran och tall, överföring av lövdominerade bestånd till rena barrbestånd samt skogsbrukets tidigare vana att städa bort merparten av döda och döende träd i skogen. Flisning och vedhuggning kan på

ett mycket negativt sätt påverka förekomsten av lämpliga födosöksmiljöer. Bristen på bränder och dikning av våta marker samt även reglering av vattendrag ger även det minskad mängd lövträd och död ved. De onaturligt stora stammarna av älg och rådjur medför att lövföryngringen i stora områden är så gott som försumbar. Fragmentering av lämpliga häckningsmiljöer, såväl på beståndsnivå som på landskapsnivå, bidrar till att splittra beståndet. Denna fragmentering leder till att effekterna av olika negativa processer på beståndsnivå (slumpvis utdöende, ojämn könskvot, svårigheter att finna partner, hybridisering med större hackspett, inavel m.m.) förstärks. Störningar på häckningsplatserna kan ha mycket stor effekt när populationsstorleken är så liten som den är i nuläget.

A241 – Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Den tretåiga hackspetten förekommer cirkumpolärt i taigan i främst Europa och Nordamerika. Arten är normalt en stannfågel. Födan utgörs av skalbaggar och skalbaggs-larver – framförallt barkborrar – som den hackar fram ur döende och döda träd. Förekomsten av tillräckliga mängder död ved är således den viktigaste beståndsreglerande faktorn. De högsta tätheterna finns normalt i högproduktiv, orörd, fuktig granskog med ett rikt inslag av björk, al och asp liksom döda träd i form av högstubbar, rakor och lågor. Så fort kravet på goda födosöksmiljöer är uppfyllt kan arten hittas i de flesta miljöer med gott om död/döende ved såsom svämskogar, lövbrännor, sumpskog eller andra självgallrande bestånd. Då mängden lämpligt substrat varierar över åren i olika områden flyttar hackspetten sitt revir efter mattillgång. Boet hackas helst ut i gran men även tall. I lövdominerade bestånd återfinns boet i döende björk, asp eller al. Mängden lämpligt substrat i form av döende eller döda träd måste utgöra minst 15 m³/ha eller ca 5 % av den stående biomassan i ett 100 ha stort område.

Tretåig hackspett är känslig för trakthyggesbrukets verkningar som leder till minskad mängd döende träd och minskat lövinslag. Även utdikningen av skogsmark och våtmarker är ett stort problem. Se även vitryggig hackspett ovan.

A320 – Mindre flugsnappare (*Ficedula parva*)

Mindre flugsnappare har flera gånger hörts sjunga i området, men häckning har inte konstaterats. Arten trivs i slutna, naturliga löv- och blandskogsmiljöer, gärna i fuktiga bestånd längs stränder eller i lövrik sumpskog, och bygger sitt bo i gamla hackspetthål och andra trädhåligheter och häckbeståndet varierar troligen kraftigt mellan åren beroende bland annat på vädret.

Arten är känslig för skogbruk och för markavvattningsföretag, såsom dikning. Ett annat hot är även minskad andel lövträd i blandskogsbestånd, samt igenväxning av gran i annars lövrika bestånd.

A409 – Orre (*Tetrao tetrix tetrix*)

Orren har en vidstäckt utbredning från Skandinavien och Centraleuropas bergstrakter ända bort mot nordöstra Sibirien. Denna art är de öppna markernas skogshöna. Den trivs på hedar och mossar, likväl som på unga hyggen och efter skogsbränder. I

skogen vill den ha glesa bestånd lik dem som är präglade av utmarksbete. Det moderna skogsbrukets täta skogar missgynnar arten men hyggena i sig är positiva. Orren behöver lövrika skogar eftersom den vintertid i stort sett livnär sig på lövträdknoppar. Våtmarker är mycket viktiga, inte minst vid utfodringen av kycklingarna.

Orren är känslig för skogars förtätning och i södra Sverige är omloppstiden för hyggen och ungsogor alltför kort för att kunna hysa livskraftiga bestånd. Lövrika, luckiga och flerskiktade skogar har de senaste 50 åren blivit allt ovanligare genom skogsbrukets ändrade inriktning mot ensartade produktionsbarrskogar vilket missgynnar orren. Den missgynnas av upphört skogsbete och frånvaron av stora brandfält med stora lövuppslag. Även igenväxande jordbruksmark i skogsregionen missgynnar arten.

Bevarandemål

A002 Storlom (*Gavia arctica*)

Enstaka häckande par ska förekomma i området. Vattenståndsökning under häckningssäsong ska inte vara så hög att den har negativ påverkan på artens häckning. Åtgärder för att återfå en naturlig störningsregim med översvämningar i Nedre Dalälvens strandskogar är prioriterat framför storlommens krav, men bör tas i beaktande.

A038 Sångsvan (*Cygnus cygnus*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för enstaka par sångsvan att häcka i området.

A094 Fiskgjuse (*Pandion haliaetus*)

Flera par fiskgjuse ska regelbundet häcka och/eller födosöka i området, där det ska finnas lämpliga boträd, såsom plattkronade gamla tallar, med lämpliga sitt- och skyddsträd.

A104 Järpe (*Bonasa bonasia*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för järpe att häcka i området årligen. Inom Untra Natura 2000-område har bevarandet av vitryggig hackspett högre prioritet och därför kan gran ibland behöva tas bort även om det missgynnar järpen.

A108 Tjäder (*Tetrao urogallus*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för tjäder att häcka i området årligen.

A127 Trana (*Grus grus*)

Områdets livsmiljöer ska vara lämpliga för regelbunden förekomst av trana.

A217 Sparvuggla (*Glaucidium passerinum*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för sparvuggla att häcka i området årligen. Naturvårdsbränningar i området ska ge områden med riklig förekomst av död ved, lövträd och bränd barrved.

A220 Slaguggla (*Strix uralensis*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för slaguggla att regelbundet förekomma i området. Det ska finnas lämpliga boträd i form av hålträd och grova stående döda träd.

A223 Pärluggla (*Aegolius funereus*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för pärluggla att häcka i området årligen.

A234 Gråspett (*Picus canus*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för gråspett att häcka i området årligen. Naturvårdsbränningar i området ska ge områden med riklig förekomst av död ved, lövträd och bränd barrved.

A236 Spillkråka (*Dryocopus martius*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för spillkråka att häcka i området årligen. Naturvårdsbränningar i området ska ge områden med riklig förekomst av död ved, lövträd och bränd barrved.

A239 Vitryggig hackspett (*Dendrocopos leucotos*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för vitryggig hackspett att häcka i området årligen. Naturvårdsbränningar i området ska ge områden med riklig förekomst av död ved, lövträd och bränd barrved.

A241 Tretåig hackspett (*Picoides tridactylus*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för tretåig hackspett att häcka i området årligen. Naturvårdsbränningar i området ska ge områden med riklig förekomst av död ved, lövträd och bränd barrved.

A320 Mindre flugsnappare (*Ficedula parva*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för mindre flugsnappare att häcka i området årligen.

A409 Orre (*Tetrao tetrix tetrix*)

Områdets livsmiljöer ska erbjuda förutsättningar för orre att häcka i området årligen.

Bevarandetillstånd idag

Området kan ej anses ha gynnsamt bevarandetillstånd då den vitryggiga hackspetten är utgången som häckfågel, mängden död ved och andelen lövträd är för lågt.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

- Brist på död ved.
- Igenväxning av gran, minskad andel lövträd och utebliven lövföryngring.
- Onaturliga vattenståndsfluktuationer.
- Brist på grova träd för bobygge.
- Skogsbruk.
- Olovlig insamling eller jakt på arter.
- Trängning av gamla och grova lövträd.
- Störning från friluftsliv under häckningstid.
- Flygning på låg höjd under häckningstid.
- Utsläpp eller spridning av kemikalier, bekämpningsmedel, olja mm.
- Införsel och förekomst av främmande arter.
- Markavvattning.

Bevarandeåtgärder

Se prioriterade bevarandeåtgärder.

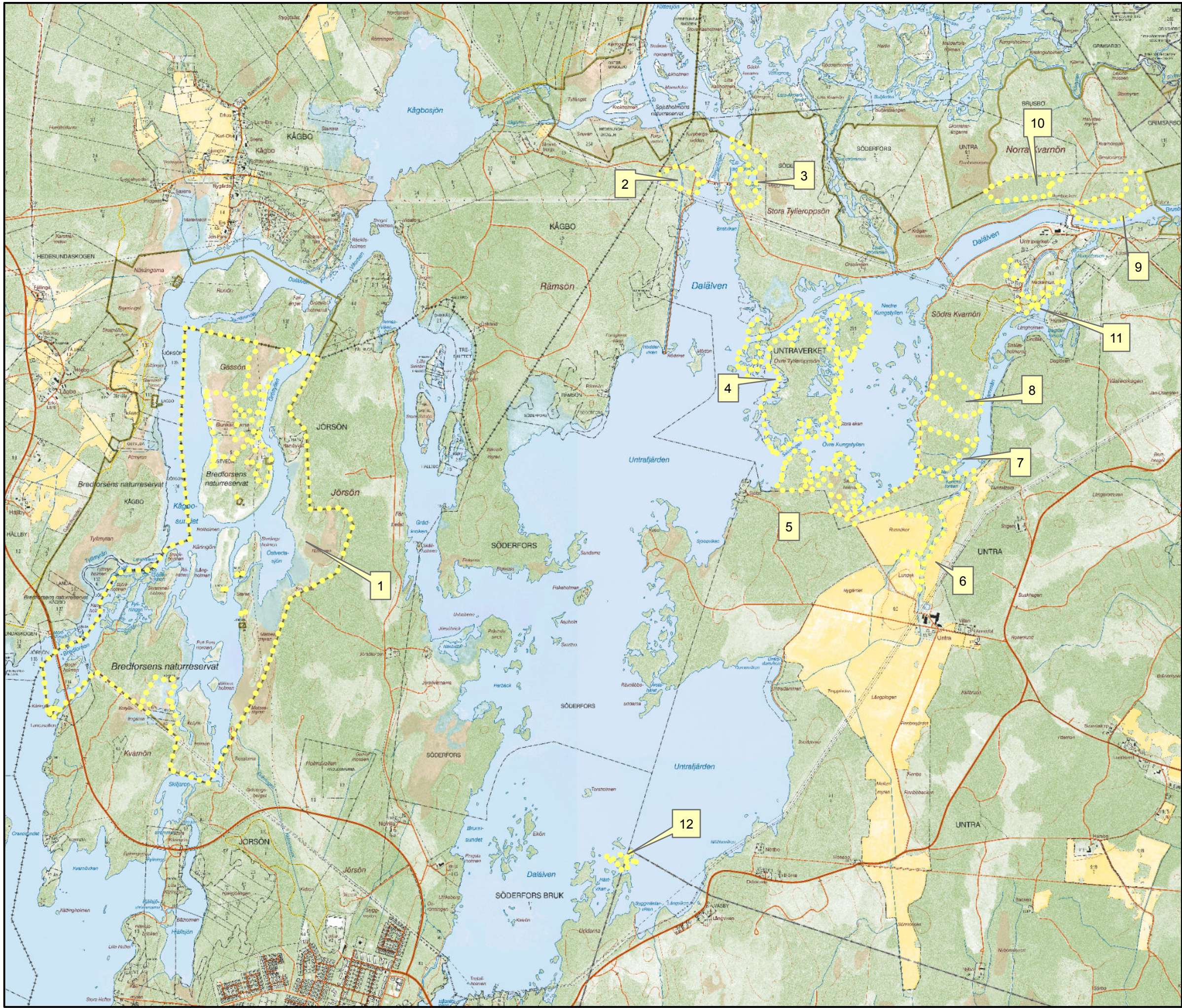
Bilaga

1. Områdeskarta Natura 2000.

Bilaga 1. Naturtyper enligt Natura 2000.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 Bevarandeplan 2017-03-31,
 dnr 511-3560-16.
Natura 2000-området Untra,
SE0210241, Kommun: Tierp.

Naturtyper

● Gräns Natura 2000

0 600 1200 1800 2400 Meter

1:28 000

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen

